

En djupdykning i vernakulär kultur som håller vad den lovar

Ibland ser man en trailer till en film och sedan när man ser filmen så håller filmen exakt vad trailern lovat. En sådan känsla får man av boken *Folkkultur 2.0 – djupdykningar i 2000-talets vernakulära kultur*¹ utkommen på Finska litteratursällskapet 2023. Boken har till syfte att vara en djupdykning i samtida, folklig och deltagande kultur och är en gedigen grundbok i Vernakulär-begreppet (vernakulaari på finska, vernacular på engelska). Uppdelad i tre tematiska delar Kulturrell cirkulation och kreativitet (fin. Kulttuurinen kierrätys ja luovuus), performans och känsla (fin. Performanssi ja tunne) och samverkan mellan kommersiella krafter och folklighet (fin. Kaupallisen ja vernakulaarin vuorovaikutus) samlar boken tio empiriska texter som stöter och blöter samtida vernakulär kultur.

Genom de tio nerdykningarna i empiri som innefattar populärkulturella fenomen från Tv-spel, till fandom, memes, standup och skogsjoga får läsaren en inblick i vad den del av den finska folkloristiken som sysslar med populärkulturellt material arbetar med. Personligen kan jag tycka att det saknas en eller två 'icke-populärkulturella' empiriska kapitel. Dels på grund av att det skulle ha varit trevligt att visa på vernakulär-begreppets användning på äldre material eller folklore som ligger utanför kopplingen till populärkultur, men som ändå är att betrakta som samtida folkliga kulturyttringar. Dels är populärkulturen och populärkultursbegreppet kodat när det gäller klass (medelklass), etnicitet (vit) och urbanitet (stad), vilket i mångt och mycket också stämmer på materialet som använts i artiklarna. Skillnaden på populärkultur och folklore ligger delvis i att populärkultur traditionellt har medierats från centrala, urbana noder, med en viss publik i åtanke; med detta kommer en viss

1 Koski, Kaarina & Hovi, Tuomas (toim.) 2023. *Kansanperinne 2.0 – Sukelluksia 2000-luvun vernakulaariin kulttuuriin*. Helsinki: SKS.

problematik. Detta ligger visserligen utanför bokens syfte då ett uttalande syfte är att se på deltagande kulturella fenomen och det är inte heller så att författarna inte tangerar denna problematik. Här kan nämnas Annukka Saaristos bidrag om den finska hiphopmusikens performans och plats och Tuomas Hovis användbara utläggning om kulturell appropriering. Ändå anser jag att ett kapitel som skulle ha brutit in med en annan typ av material hade visat på användbarheten av vernakulärbegreppet utanför det populärkulturella.

De empiriska exemplen i boken ger annars en välbalanserad bild av deltagande kultur och folklighet idag. Kapitlen visar på en ögonblicksbild av det finska 2000-talets populärkulturella yttringar och deltagande kulturer, men också på diskussioner om mer internationell populärkultur så som fandom, memes och TV-spel. Den tilltänkta läsaren tycks vara studenter i folkloristik. Boken passar ändå alla folklorister och etnologer som behöver en genomgång av 2000-talets deltagande kulturyttringar och av vernakulärbegreppets användbarhet och operationalisering. Den är också ett mycket välkommet bidrag i folkloristisk forskning på populärkultur i just det att skribenterna lyckas använda sig av en bred palett av folkloristisk teori i intersektionen mellan populärkultur och folklore. Skribenterna använder sig av allt från begrepp som genre och performans till intersektionella diskussioner, platsbegrepp och diskussioner om ny-andlighet. På så sätt är boken också en uppvisning i modernt, folkloristiskt kunnande. Här vill jag speciellt lyfta fram Antti Lindfors utläggning om Stand-up som fatisk kommunikation och arbete som ett mycket bra exempel på hur samspelet mellan folkloristisk tankeverksamhet och populärkulturellt material leder till insikter inom populärkulturforskning.

Att den tilltänkta publiken är och ska vara finsk(språkig) är förstås både självklart och viktigt. Boken kommer också att vara användbar som uppslagsverk för alla som behöver en gångbar finskspråkig översättning av termer som fatiskhet, kulturell appropriering och vernakulär kultur. Det som slår ut mycket väl i denna volym är den pragmatiska inställning skribenterna har i definitionen och användandet av de begrepp och teoretiska skolor som nyttjas i diskussio-

nen av Folkkultur 2.0. Oavsett om diskussionen handlar om populärkultur och kulturell appropriering (Hovi s. 84 ff.) Performans och plats (Saaristo s. 173 ff.) eller TV-spels genrer (Valho s. 299 ff.), lyckas författarna med träffsäkra definitioner av begrepp och visar på bredden i hur man kan (och ska) använda sig av begreppsvärlden i fokus. Jag själv kommer att använda mig av boken som en referens i texter som kräver platssparande definitioner av exempelvis kulturell appropriering.

Med det sagt kunde det ha öppnat upp boken för en icke finskspråkig publik om man konstruerat abstrakt/sammanfattningar för varje kapitel. Det finns visserligen ett abstrakt på engelska för hela boken och det är bra. Det är en nödvändighet i dagens uppkopplade verklighet, då det gör boken sökbar för internationella kollegor. Men ett abstrakt per kapitel skulle eventuellt ha gett mera kött på benen för en alltmer internationell publik. Måhända behövs det en (inter)nationell diskussion om översättning av akademiska verk. Jag kan nämligen inte skaka av mig känslan av att denna bok skulle ha varit nyttig även på svenska och engelska. Förhoppningsvis kan boken översättas till andra språk – något som blir lättare och vanligare i akademisk publikationsverksamhet.

I slutändan gör den här boken exakt vad den lovar – något som jag inte kan annat en lyfta på hatten åt. Boken är välavvägd, användbar och intressant för alla som är i behov av en ögonblicksbild kring populärkultur och folkloristik i dagens Finland. Jag rekommenderar boken åt alla som läser finska och har intresse av deltagande kultur och avvaktar med att rekommendera den till mina svenskspråkiga studenter tills vi inväntat översättningen av boken.

Jakob Löfgren
FD folkloristik och Biträdande lektor i Etnologi